

Laidiens: 24.12.1998., Nr. 385/386

Ministru kabineta noteikumi Nr. 470

Rīgā 1998.gada 22.decembrī (prot. Nr. 68, 9.§)

Nelaiemes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība

Izdoti saskaņā ar likuma "Par darba aizsardzību" 29. un 30.pantu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Šie noteikumi nosaka nelaimes gadījumu darbā (turpmāk - nelaimes gadījums) izmeklēšanas un uzskaites kārtību.

2. Noteikumos lietotie termini:

2.1. **darba vides bīstamie vai kaitīgie faktori** - fizikālie, ķīmiskie, bioloģiskie vai psihofizioloģiskie faktori, kuru iedarbība noteiktos apstākļos izraisa darbinieka traumu, arī ierasto mežģījumu, kā arī akūtu saslimšanu vai saindēšanos;

2.2. **nelaimes gadījums** - darbinieka veselības stāvokļa pēkšņa, strauja pasliktināšanās, ko izraisījusi vienreizēja (vienas darbdienas (maiņas) laikā) darba vides bīstamo vai kaitīgo faktoru iedarbība uz organismu un kuras sekas ir daļējs vai pilnīgs darbspēju zudums vai darbinieka bojāeja.

3. Šajos noteikumos noteiktā nelaimes gadījumu izmeklēšanas un uzskaites kārtība attiecināma uz tiem nelaimes gadījumiem, kas notikuši ar personām, kuras minētas likuma "Par darba aizsardzību" 4.pantā, kā arī personām, kuras saskaņā ar likumu "Par valsts sociālo apdrošināšanu" ir pakļautas apdrošināšanai pret nelaimes gadījumiem un arodslimībām (turpmāk - darbinieks).

4. Šajos noteikumos noteiktā nelaimes gadījumu izmeklēšanas un uzskaites kārtība nav attiecināma uz tiem nelaimes gadījumiem, kas notikuši ar Iekšlietu ministrijas pakļautībā un pārraudzībā esošas iestādes ierindas vai komandējošā sastāva darbiniekiem vai Aizsardzības ministrijas pakļautībā un pārziņā esošas struktūrvienības militārpersonām.

5. Nelaimes gadījumu izmeklēšanas un uzskaites mērķi ir šādi:

5.1. noskaidrot nelaimes gadījuma cēloņus, lai turpmāk tos novērstu;

5.2. noformēt nepieciešamos dokumentus, lai nodrošinātu darbiniekam vai darbinieka (pēc viņa nāves) apgādībā bijušajām personām normatīvajos aktos paredzētās sociālās garantijas;

5.3. noteikt personas, kuras pieļāvušas darba aizsardzību reglamentējošo normatīvo aktu pārkāpumus, kas izraisīja nelaimes gadījumu.

6. Jāizmeklē visi tie nelaimes gadījumi, kas notikuši ar darbinieku, kurš:

6.1. nodarbināts pie sava darba devēja;

6.2. nodarbināts pie cita darba devēja sava darba devēja pilnvarotas personas vadībā;

6.3. nodarbināts pie cita darba devēja viņa pilnvarotas personas vadībā;

6.4. atrodas darba devēja valdījumā esošajā transportlīdzeklī ceļā uz darbu vai no darba;

6.5. atrodas darba devēja valdījumā esošajā transportlīdzeklī maiņu starplaikā (vilcienu, lidmašīnu, jūras un upju kuģu apkalpes locekļi, autotransporta vadītāji un kravu pavadoni).

7. Izdevumus, kas saistīti ar nelaimes gadījuma izmeklēšanu, sedz darba devējs.

8. Ārvalstī izsniegtos dokumentus, kas apliecina nelaimes gadījumu, pielīdzina šo noteikumu 17.punktā minētajam aktam, ja ir ievēroti šādi noteikumi:

8.1. dokumentos ietvertā informācija nepārprotami apliecina, ka darbinieks, kuram tie izsniegti, ir cietis nelaimes gadījumā;

8.2. ārvalstīs izsniegtajiem dokumentiem ir pievienots notariāli apliecināts tulkojums latviešu valodā, izņemot Latvijas Republikas Valodu likuma 8.pantā noteiktos gadījumus;

8.3. darbinieks, kuram dokumenti izsniegti, ir ievērojis starptautiskajos līgumos un citos normatīvajos aktos noteikto kārtību attiecīgajā ārvalstī izsniegto dokumentu īstuma apliecināšanai.

9. Darbinieks vai persona, kura pārstāv viņa intereses, dokumentus, kas apliecina ārvalstī notikušo nelaimes gadījumu, uzrāda Valsts darba inspekcijā (turpmāk - inspekcija). Minēto dokumentu kopijas inspekcija pēc saņemšanas piecu darbdienu laikā nosūta Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai.

10. Nelaimes gadījumu, kas noticis ar ārvalsts darba devēja darbinieku, kurš darba devēja uzdevumā nodarbināts Latvijā, izmeklē saskaņā ar šiem noteikumiem vai starpvalstu līgumiem.

II. Nelaimes gadījuma izmeklēšana

11. Šo noteikumu 6.1., 6.2., 6.4. un 6.5.apakšpunktā minētajā gadījumā nelaimes gadījumu izmeklē izmeklēšanas komisija (turpmāk - komisija), kas izveidota ar darba devēja rakstisku rīkojumu.

12. Ja nelaimes gadījums noticis ar darbinieku, kurš nodarbināts pie cita darba devēja viņa pilnvarotas personas vadībā (šo noteikumu 6.3.apakšpunktā minētajā gadījumā), nelaimes gadījumu izmeklē komisija, kas izveidota ar minētā darba devēja rakstisku rīkojumu un kuras sastāvā iekļauj darbinieka darba devēja pilnvarotu personu.

13. Ja nelaime s gadījums noticis ar darbinieku, kurš strādā pie darba devēja, kas nodarbina mazāk par pieciem darbiniekiem, to izmeklē inspekcijas amatpersona kopīgi ar darba devēja pilnvarotu personu.

14. Komisijas sastāvā ir:

14.1. darba devēja pilnvarota persona;

14.2. darba aizsardzības speciālists vai amatpersona, kura pilda darba aizsardzības speciālista pienākumus;

14.3. darbinieku vai darbinieku arodu organizācijas galvenā uzticības persona vai uzticības persona;

14.4. citi speciālisti, ja tas ir nepieciešams.

15. Par nelaimes gadījumu darbinieks un nelaimes gadījuma liecinieki nekavējoties ziņo darba devējam un tiešajam darba vadītājam, bet šo noteikumu 13.punktā minētajā gadījumā - arī inspekcijai.

16. Darba devējs, tiešais darba vadītājs un liecinieki nekavējoties sniedz darbiniekam pirmo palīdzību un nogādā viņu ārstniecības iestādē. Darba devējs no ārstniecības iestādes pieprasa šo noteikumu 35.punktā minēto izziņu par darbinieka miesas bojājumu smaguma pakāpi. Notikuma vietu līdz komisijas darba sākumam s a glabā neskartu, ja tas neapdraud citu cilvēku dzīvību vai vidi, neizraisa avāriju, ugunsgrēku un netraucē darba procesu.

17. Komisija vai inspekcijas amatpersona izmeklēšanu uzsāk nekavējoties un sešu darbdienu laikā izmeklē nelaimes gadījumu, kā arī sastāda aktu par nelaimes gadījumu darbā (turpmāk - akts) (1.pielikums) vai atzinumu par nelaimes gadījumu darbā (turpmāk - atzinums) (2.pielikums).

18. Atzinumu sastāda, ja izmeklēšanas gaitā noskaidrots, ka:

18.1. nāve iestājusies alkoholisko, narkotisko, toksisko, psihotropo vai citu kaitīgo vielu vai to produktu lietošanas dēļ un to nav izraisījusi minēto vielu izmantošana darba procesā vai attiecīgo vielu neatbilstoša glabāšana un pārvietošana;

18.2. nāves cēlonis nav saistīts ar nelaimes gadījumu, un to apliecina tiesu medicīnas ekspertīzes atzinums;

18.3. izdarīta pašnāvība vai tās mēģinājums, un to apstiprina tiesībsardzības institūcija;

18.4. nelaimes gadījums noticis, darbiniekam izdarot noziegumu, un par to ir ierosināta krimināllieta, izņemot gadījumu, kad darbinieks tiek saukts pie kriminālatbildības par ceļu satiksmes noteikumu pārkāpšanu, vadot transportlīdzekli;

18.5. nelaimes gadījums noticis pirms darbalaika vai pēc darbalaika, noteiktajos tehnoloģiskā procesa pārtraukumos, pusdienas pārtraukumos vai citos pārtraukumos, ja tajā laikā nav bijusi darba vides bīstamo vai kaitīgo faktoru iedarbība;

18.6. nelaimes gadījums noticis strīda laikā un tā cēlonis nav saistīts ar darba pienākumu pildīšanu;

18.7. nav noformēts darba līgums ar darba devēju vai citi juridiskie dokumenti, kas apliecina, ka nelaimes gadījumā cietusī persona ir darbinieks.

19. Nelaimes gadījumu izmeklē šādos gadījumos:

19.1. nelaimes gadījums izraisījis darbinieka darbspēju zudumu uz laiku, kas ilgāks par vienu diennakti;

19.2. pēc nelaimes gadījuma darbinieks saskaņā ar medicīnisko atzinumu uz vienu darbadienu vai ilgāku laikposmu pārcelts citā darbā.

20. Šo noteikumu 18.4.apakšpunktā minētajā gadījumā, ja krimināllieta izbeigta pierādījumu trūkuma dēļ vai nozieguma sastāva trūkuma dēļ vai tiesa pasludinājusi attaisnojošu spriedumu, 15 dienu laikā pēc lēmuma par krimināllietas izbeigšanu pieņemšanas vai attaisnojošā sprieduma stāšanās spēkā sastāda aktu.

21. Šo noteikumu 18.7.apakšpunktā minētajā gadījumā, ja ir tiesas spriedums par to, ka starp darbinieku un darba devēju ir darba attiecības, 15 dienu laikā pēc tiesas sprieduma stāšanās spēkā sastāda aktu.

22. Ja par nelaimes gadījumu nav paziņots darbadienas laikā vai darbiniekam darbspēju zudums iestāties vēlāk, komisija vai inspekcijas amatpersona izmeklē nelaimes gadījumu un aktu vai atzinumu sastāda mēneša laikā pēc rakstiska iesnieguma vai cita veida informācijas par nelaimes gadījumu saņemšanas.

23. Aktu vai atzinumu sastāda četros eksemplāros. Pirmajam eksemplāram pievieno izmeklēšanas materiālus (darbinieka, liecinieku un atbildīgo amatpersonu paskaidrojumus, plānus, shēmas un dokumentus, kas raksturo notikuma vietu, mašīnas, mehānismus, iekārtas, darba vides bīstamo vai kaitīgo faktoru esamību, kā arī medicīnisko atzinumu).

24. Pēc akta vai atzinuma sastādīšanas tā pirmais eksemplārs un izmeklēšanas materiāli paliek pie darba devēja, pa vienam eksemplāram darba devējs vai inspekcijas amatpersona nekavējoties nosūta darbiniekam vai personai, kura pārstāv viņa intereses, inspekcijai un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras filiālei pēc darbinieka dzīvesvietas.

25. Aktu vai atzinumu un izmeklēšanas materiālus darba devējs uzglabā 45 gadus un nodod arhīvā likumā noteiktajā kārtībā.

26. Ja inspekcija pēc akta vai atzinuma saņemšanas konstatē, ka nelaimes gadījums ir izmeklēts un attiecīgie dokumenti sastādīti, neievērojot šos noteikumus, vai dokumentos ir atklātas neprecizitātes, inspekcija ir tiesīga pieprasīt darba devējam desmit darbdienu laikā atkārtoti izmeklēt nelaimes g adījumu.

27. Ja darbinieks vai persona, kura pārstāv viņa intereses, nepiekrīt komisijas vai inspekcijas amatpersonas sastādītā akta vai atzinuma saturam, tai sešu mēnešu laikā ir tiesības griezties inspekcijā, kas pieņem galīgo lēmumu par nepieciešamību atkārtoti izmeklēt nelaimes gadījumu.

28. Inspekcija pēc saviem ieskatiem vai pēc tiesībaizsardzības institūciju pieprasījuma ir tiesīga papildus izmeklēt nelaimes gadījuma apstākļus.

29. Inspekcijas amatpersona vai komisija, izmeklējot nelaimes gadījumu, ir tiesīga pieprasīt un saņemt nepieciešamos uzziņas materiālus un rakstisku paskaidrojumu no darba devēja, kā arī rakstiskus paskaidrojumus no darbinieka, lieciniekiem un amatpersonām.

30. Darba devējs:

30.1. informē darbinieku vai personu, kura pārstāv viņa intereses, par tiesībām uz apdrošināšanas atlīdzību atbilstoši likumam "Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām";

30.2. iepazīstina atbildīgās amatpersonas, darbiniekus un uzticības personas ar nelaimes gadījuma izmeklēšanas materiāliem;

30.3. aktā vai atzinumā norādītajā termiņā veic pasākumus nelaimes gadījuma cēloņu novēršanai;

30.4. pēc darbinieka pārejošas darbnespējas izbeigšanās, bet ne vēlāk kā divdesmitajā dienā pēc nelaimes gadījuma, nosūta inspekcijai paziņojumu par nelaimes gadījuma darbā sekām (3.pielikums).

III. Nelaimes gadījuma speciālā izmeklēšana

31. Nelaimes gadījuma speciālo izmeklēšanu (turpmāk - speciālā izmeklēšana) veic, ja nelaimes gadījumā:

31.1. konstatēta viena vai vairāku darbinieku nāve;

31.2. darbiniekam konstatēti smagi vai vidēji smagi miesas bojājumi;

31.3. cietuši divi vai vairāk darbinieku neatkarīgi no miesas bojājumu smaguma pakāpes.

32. Par šo noteikumu 31.punktā minētajiem nelaimes gadījumiem, arī tad, ja darbinieks miris nelaimes gadījuma izraisītajā darbnespējas periodā, darba devējs nekavējoties paziņo inspekcijai un policijas pārvaldei (nodaļai), kuras uzraudzības zonā noticis nelaimes gadījums. Paziņojumā norāda darba devēja nosaukumu, notikuma datumu, laiku

un vietu, ne 1 aimes gadījumā cietušo darbinieku skaitu, viņu vārdus, uzvārdus, personas kodu, dzīvesvietu, vecumu, dzimumu, profesiju, kā arī sniedz īsas ziņas par izpildāmo darbu un nelaimes gadījuma apstākļiem.

33. Speciālo izmeklēšanu veic:

33.1. inspekcijas amatpersona, kura pieaicina darba devēja pilnvarotu personu, darbinieku vai darbinieku arodu organizācijas galveno uzticības personu vai uzticības personu, kā arī attiecīgus speciālistus, ja nelaimes gadījums ir izraisījis darbinieka nāvi, smagus vai vidēji smagus miesas bojājumus vai nelaimes gadījumā ir cietuši divi vai vairāk darbinieku neatkarīgi no miesas bojājumu smaguma pakāpes;

33.2. inspekcijas izveidota speciālās izmeklēšanas komisija, ja nelaimes gadījums ir izraisījis divu vai vairāku darbinieku nāvi.

34. Inspekcijas amatpersona vai speciālās izmeklēšanas komisija 15 darbdienu laikā veic nelaimes gadījuma speciālo izmeklēšanu un sastāda attiecīgus dokumentus. Speciālās izmeklēšanas termiņu var pagarināt ar inspekcijas rīkojumu.

35. Ārstniecības iestāde trīs dienu laikā pēc nelaimes gadījuma pēc darba devēja vai inspekcijas pieprasījuma izsniedz izziņu par nelaimes gadījumā cietušā darbinieka miesas bojājumu smaguma pakāpi (4.pielikums).

36. Ja darbinieks miris nelaimes gadījuma izraisītajā darbnespējas periodā, speciālās izmeklēšanas laiks skaitāms no darbinieka nāves dienas, ja iepriekš nav veikta speciālā izmeklēšana.

37. Speciālās izmeklēšanas gaitā inspekcijas amatpersona vai speciālās izmeklēšanas komisija ir tiesīga:

37.1. pieprasīt rakstiskus un mutiskus paskaidrojumus no darba devēja, lieciniekiem, darbinieka un atbildīgajām amatpersonām;

37.2. pieprasīt, lai darba devējs:

37.2.1. pieaicina speciālistus un ekspertus;

37.2.2. nodrošina iespēju veikt tehniskos aprēķinus un laboratorijas pārbaudes, novērtēt drošības atbilstību, nofotografēt bojātos objektus un notikuma vietu, kā arī veikt citus speciālajai izmeklēšanai nepieciešamos darbus un sedz izdevumus, kas saistīti ar minētajiem pasākumiem, saskaņā ar šo noteikumu 7.punktu;

37.2.3. iesniedz speciālajai izmeklēšanai nepieciešamos materiālus un izziņas;

37.2.4. nodrošina speciālās izmeklēšanas komisiju ar transportlīdzekļiem un sakariem;

37.2.5. nodrošina speciālās izmeklēšanas materiālu pavairošanu;

37.2.6. nodrošina speciālajā izmeklēšanā iesaistītās personas ar nepieciešamo aizsargapģērbu, apaviem un citiem individuālajiem aizsardzības līdzekļiem;

37.3. pieprasīt no valsts institūcijām ar nelaimes gadījuma izmeklēšanu saistīto materiālu kopijas.

38. Pēc speciālās izmeklēšanas pabeigšanas inspekcijas amatpersona vai speciālās izmeklēšanas komisija, pamatojoties uz izmeklēšanā iegūtajiem materiāliem, sastāda aktu vai atzinumu piecos eksemplāros.

39. Ja nelaimes gadījumā ir cietuši vairāki darbinieki, aktu vai atzinumu, kā arī šo noteikumu 30.4.apakšpunktā minēto paziņojumu par nelaimes gadījuma darbā sekām sastāda par katru cietušo vai bojā gājušo.

40. Speciālās izmeklēšanas materiāli ir:

40.1. akts vai atzinums;